
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Na dit verslag nog één en dan is het jaar al weer om. Dus als jullie nog waarnemingen hebben liggen, stuur ze dan snel op zodat ook dat laatste verslag weer vol leuke vondsten komt te staan. Het nu volgende verslag kwam tot stand door waarnemingen van Kees Peeters, Hannie Kroonsberg, Gerrit Doeksen, Rob Dekker, Marja van den Berg, Dörte Poszig, Gerhard Cadée, Sabien Bosman, Evelien Dekker, Sytske Dijkse, Floris Bennema, Valentin Engelbos, Bas van der Sanden, Leendert Smit, Peter Sjerp, Frank Perk, André Staal, Marco Faasse, Boet van Heugten, Wim de Groen, Peter Huwae, Wilbert Kerkhof, Pieter Korstanje en mijzelf.

WIEREN

Bij de meldingen in deze groep zitten ook een paar duikwaarnemingen, zoals die van Floris Bennema. Hij fotografeerde op 05-08 in de Oosterschelde stijf priemwier *Agardhiella subulata* met (vrouwelijke) cystocarpen (fig. 1).

Figuur 1. Stijf priemwier met cystocarpen: de verdikkingen (foto: Floris Bennema).

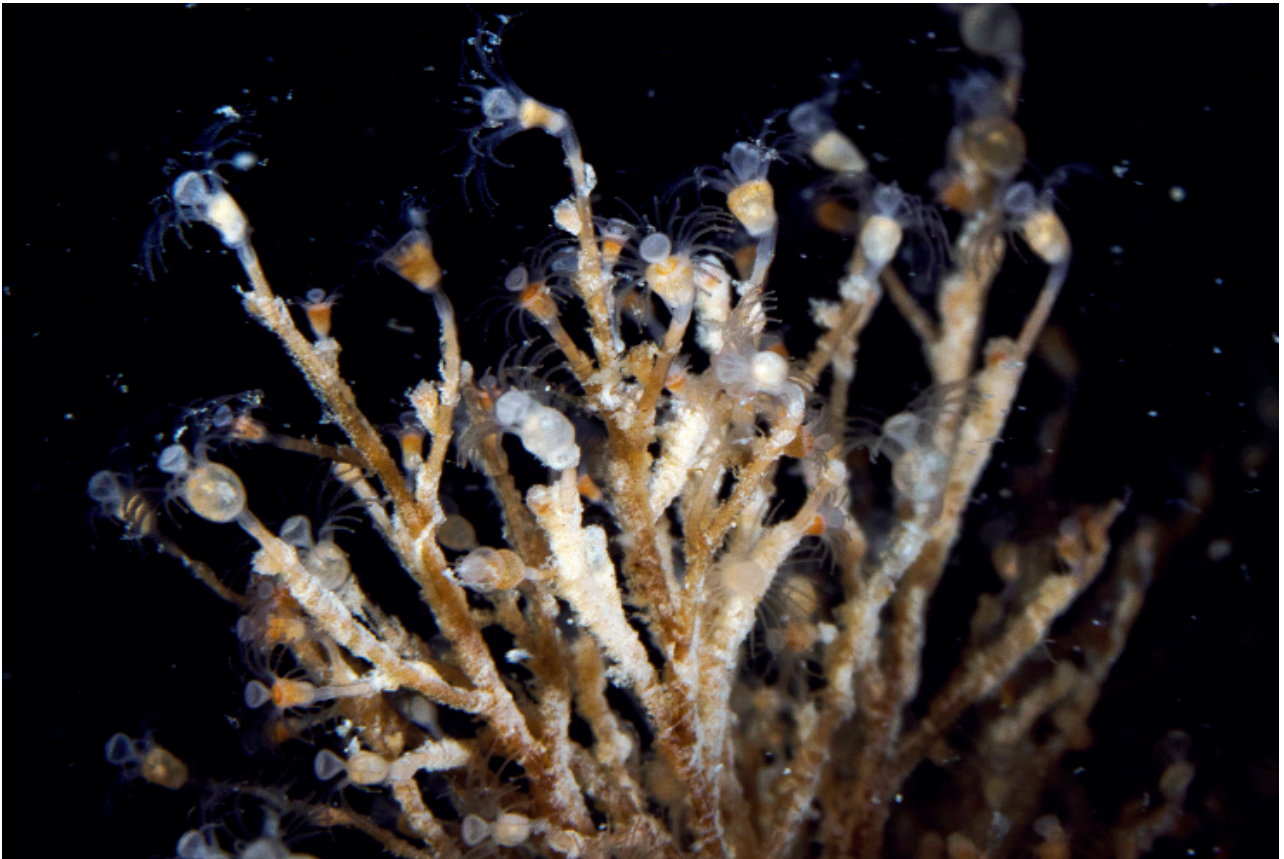
Ook Valentin Engelbos zag onder water een aantal mooie wieren. Zo zag hij op 15-08 in het Grevelingenmeer o.a. viltwier *Codium fragile* en onregelmatig vederwier *Bryopsis hypnoides*. Op 25-08 zag hij bij de Brouwersdam (locatie Blokkendam) vederwier *Bryopsis plumosa* en slangentongwier *Derbesia marina*. Ook dook hij die dag op de locatie Bergsche Diepsluis en zag daar iriserend kraakbeenwier *Chondria coerulescens* en kroeswier *ErythroGLOSSUM laciniatum*. Op 27-07 vond Rob Dekker, tussen paal 10 en 12 op Texel, een struikje gedrongen zeehoornblad *Dasya sessilis* en een struikje veelvertakt pluimwier *Dasy-siphonia japonica*. Kees Peters was op 30-08 op Terschelling en vond daar samen met Gerrit Doeksen een aangespoeld voorwerp met daarop zweepwier *Chordaria flagelliformis* (fig. 2) en stekelbolkelp *Saccorhiza polyschides* (fig. 3).

Figuur 2. Zweepwier (foto: Kees Peeters).

Figuur 3. Stekelbolkelp; let op de typische kraag tussen voet en blad (foto's: Kees Peeters).

Figuur 4. De hydropoliep *Eudendrium arbuscula* (foto: Leendert Smit).

HOLTEDIEREN

Ook een leuke duikwaarneming is die van *Eudendrium arbuscula* die Leendert Smit deed op 22-03 in de Oosterschelde bij de Zeelandbrug (fig. 4).

Rob Dekker, Evelien Dekker en Marja van den Berg vonden op 30-05 ruim 50 meloenkwalletjes *Beroë gracillis* tussen paal 9 en 10 op Texel. Dat kwallen kleine visjes verorberen is bekend, maar de zeepaddestoel *Rhizostoma octopus* die Henk Mulder en zijn vrouw Wil zagen op 14-08 bij de Zandmotor had toch een flinke hap te pakken (fig. 5). Ikzelf zag deze soort op 07-09 met tientallen op het strand bij Egmond aan Zee liggen, evenals tientallen kompaskwallen *Chrysaora isosceles*.

Figuur 5. Zeepaddestoel met vis in maagholte (foto: Wil Mulder).

KREEFTACHTIGEN

Een mooie *Balanus trigonus* (fig. 6) werd op 05-03 gevonden door Kees Peeters en Hannie Kroonsberg op een plastic netzak (die voor de kweek van schelpdieren gebruikt worden) op Schiermonnikoog. Frank Perk vond op 10-04 bij Wijk aan Zee o.a. vier exemplaren van het vulkaantje *Perforatus perforatus*, 11x zeetulp *Megabalanus tintinnabulum*, 150x grijze zwemkrab *Liocarcinus vernalis* en ongeveer 250x gewone heremietkreeft *Pagurus bernhardus*. Ook Sieneke Langelaan vond *Pagurus bernhardus* op 13-04 bij Langevelderslag. Daarbij waren drie exemplaren met eieren (fig. 7). Op 29-05 meldden Rob Dekker en Marja van den Berg een schaarpoet (met vleesresten) van een zeekreeft *Homarus gammarus* en een schaarpoet van *Pestarella tyrrhena*. Rob merkte daarbij op dat veel van de vondsten op Texel op het moment te danken zijn aan de suppletie die daar gaande is. Op 03-07 vond Rob, samen met Dörte Poszig, 1x nagelkrab *Thia scutellata* en 15x *Haustorius arenarius* (een strandvlo-achtige). En op 26-07 zag Rob samen met Marja van de Berg duizenden sprinkhaan vlokreeftjes *Gammarus locusta* tussen de kolonies *Electra pilosa*.

Figuur 6. De zeepok *Balanus trigonus* (bovenste exemplaar; foto: Kees Peeters).

Figuur 7. De (gewone) heremietkreeft met eieren (foto's: Sieneke Langelaan).

Wim de Groen vond op 06-07, in het brakke water van de Nieuwe Waterweg, een pissebed; Peter Huwae determineerde het beestje als een lijnpissebed *Cyathura carinata*. Peter zelf vond op 21-08, bij de duiklocatie Anna Friso, een scharpissebed *Zeuxi holdichi* in een klep van een schelp. Deze soort werd in 2012 voor het eerst waargenomen o.a. op deze locatie.

WEEKDIEREN

Op 22-04 raapte Boet van Heugten, bij Bergen aan Zee, een spoelhoren *Acteon tornatilis* en een trapgevel *Propebela turricula* op. Op 05-05 vond hij bij IJmuiden, op het strandje achter de jachthaven, een marmer-schelp *Glycymeris glycymeris* en op het strand naast de pier een klep van de wrattige venusschelp *Venus verrucosa* (fig. 8).

Peter Sjerp stuurde een lijstje met vondsten van Schiermonnikoog, die hij verzamelde tijdens een korte vakantie in april. Zo verzamelde hij op 26-04 o.a. 1x noordkromp *Arctica islandica*, 3x gekielde noordhoren *Neptunea despecta* (fossiele fragmenten) en 1x een doublet (met vleesresten) van de venusschelp *Chamelea striatula*. Op 30-04 vond hij nog eens drie doubletten van deze soort, en ook nu weer met schelpdier. Tevens vond hij die dag 1x noordhoren *Neptunea antiqua*, 1x grote hartschelp *Acanthocardia aculeata*, 1x artemisschelp *Dosinia exoleta* (doublet), een beschadigd doublet van de grote zwaardschede *Ensis magnus* en 1x spoelhoren *Acteon tornatilis*. Ook lagen er nog verschillende doubletten van de tapijtschelp *Venerupis corrugata*.

Ook André Staal stuurde een lijstje met vondsten van o.a. Ameland van de maand juni. Zo vond hij bijvoorbeeld op 07-06 tussen paal 16 en 17 een groot fragment van de grote boormossel *Pholas dactylus*, een klep van de geruite tapijtschelp *Ruditapes decussatus*, een klep van de tere hartschelp *Acanthocardia paucicostata* en een wat beschadigde rechterklep van een messchede *Solen marginatus*. En op 16-06 voegde hij o.a. de volgende soorten

Figuur 8. De wrattige venusschelp (uit: De Knorhaan 73; foto: Boet van Heugten).

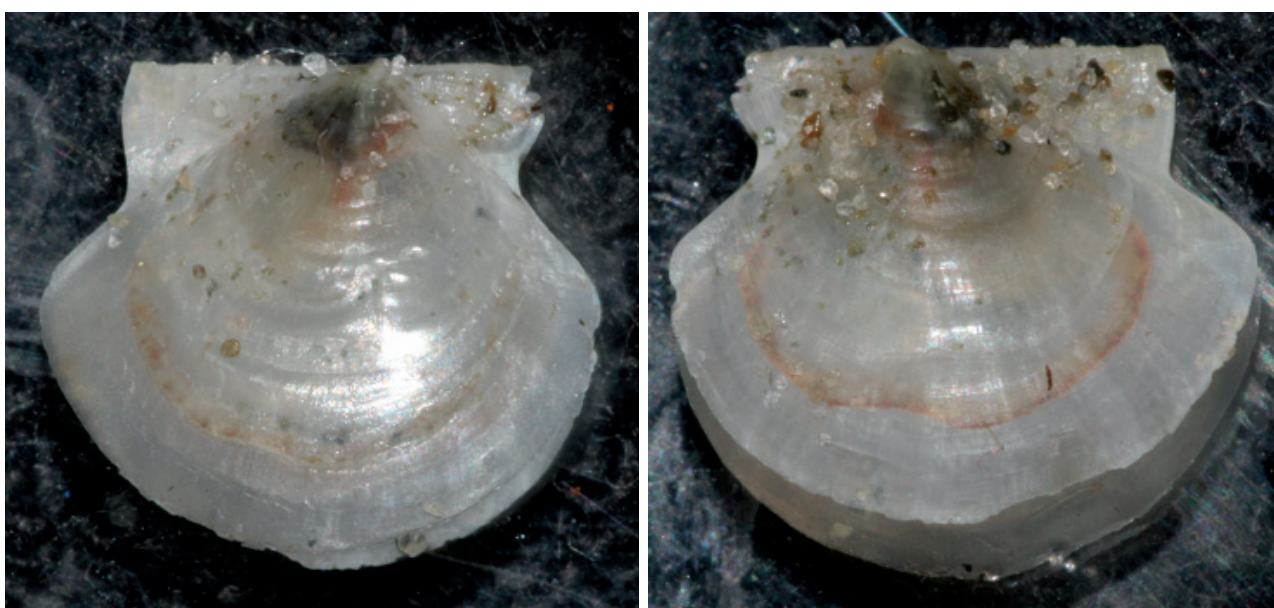
aan zijn verzameling toe: 7x pleistocene strandschelp *Mactra stultorum plistoneerlandica* (zes gave kleppen en één fragment), 8x artemisschelp *Dosinia exoleta*, 2x dichtgestreepte artemisschelp *Dosinia lupinus*, 1x noordse cirkelschelp *Lucinoma borealis* (ook 1x op 10-06 en 13-06), 25x gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata*, zowel recent als fossiel, en 38x Noorse hartschelp *Laevicardium crassum*.

Een vondst die vermoedelijk ook een gevolg is van de suppletie op Texel betreft een doublet van het grote mesheft *Ensis siliqua* dat werd gevonden door Rob en Marja op 13-05. Ook het levende doublet van een kleine zwaard-schede *Ensis ensis* en een levend doublet van de venusschelp *Chamelea striatula* die Rob op 23-05 vond, samen met Gerhard Cadée en Sabien Bosman, kunnen gelinkt worden aan de suppletie. Evenals de vondsten in de maand juli toen er 16 dagen op het strand werd gezocht door Rob, Marja, Dörte en Evelien Dekker. Er werden de volgende soorten genoteerd (over alle dagen): 4x priktolhoren *Calliostoma zizyphinum*, 5x ongevekt koffieboontje *Triva arctica*, 5x wenteltrap *Epitonium clathrus*, 1x witte wenteltrap *Epitonium clathratulum*, 16x trapgevel *Propebela turriculum* en 9x spoelhoren *Acteon tornatilis*. Van de tweekleppigen waren dat 7x melkwitte arkschelp *Striarca lactea*, 1x paardenmossel *Modiolus modiolus*, 17x wijde mantel *Aequipecten opercularis*, 1x ronde komschelp *Diplodonta rotundata*, 2x zandschelp *Mysia undata*, 1x tere hartschelp *Acanthocardia paucicostata*, 21x kleine platschelp *Asbjornsenia pygmaea*, 62x prismatische

Figuur 9. Ongevekt koffieboontje (foto's: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

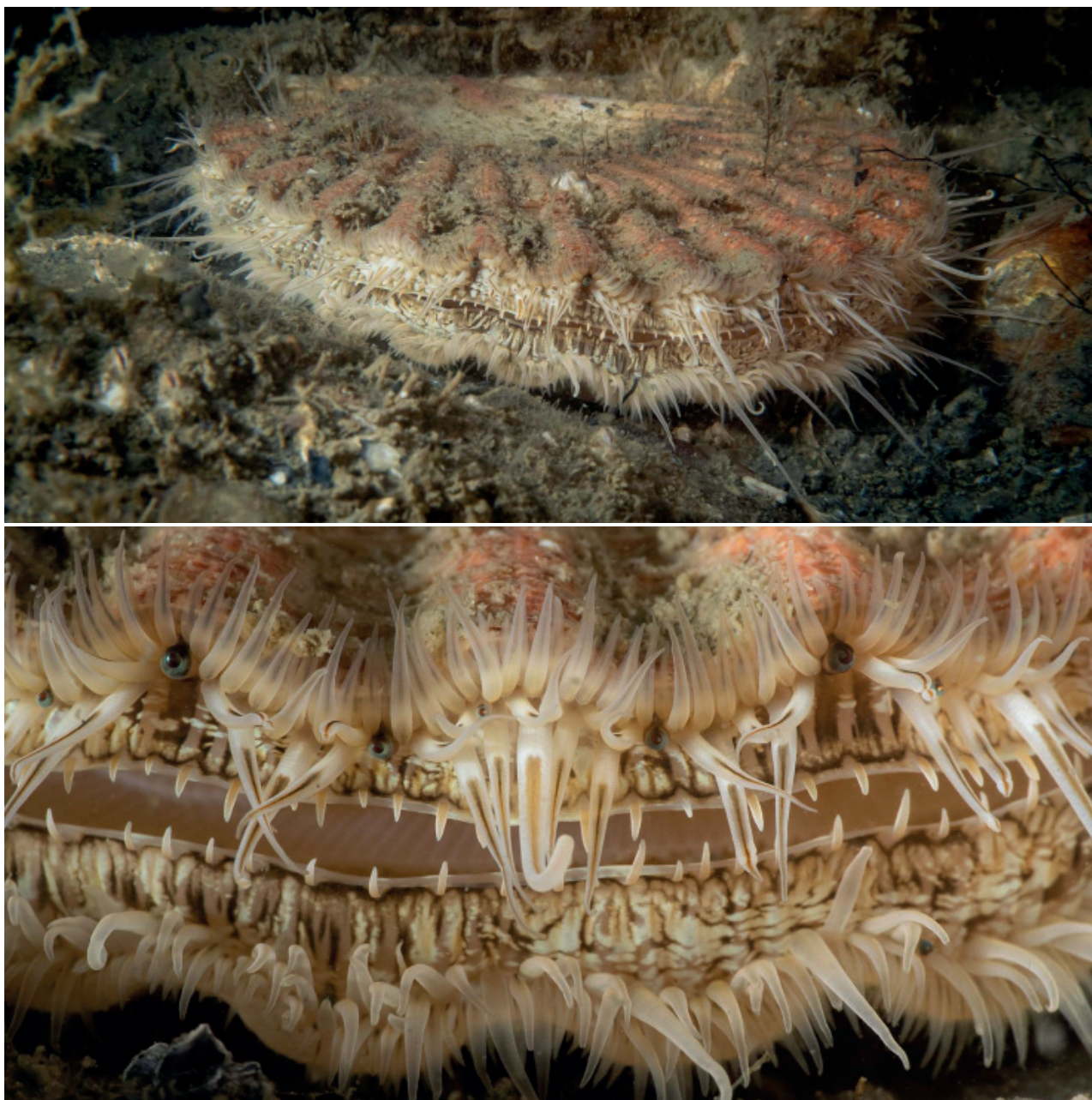
dunschaal *Abra prismatica*, 15x geplooide zonneshelp *Gari ferfensis* (11x doublet) en 7x kleine boormossel *Barnea parva*. Een aparte vermelding maak ik nog voor de waarneming van de Amerikaanse strandschelp *Mulinia lateralis*. Want Rob en Marja telden op 31-07, tussen de Hoornderslag en de Jan Ayeslag, 1.332 exemplaren. Ook de elf ongevlekte koffieboontjes *Trivia arctica* die Sytske Dijkse op 05-08 vond zijn zeker suppletie gerelateerd (fig. 9). Sytske deed ook een bijzondere vondst op 18-08 bij paal 9 op Texel. In een aangespoelde schoen vond ze een doublet van de kleine glasmantel *Similipecten similis* (fig. 10). Ook een mooie waarneming is die van Bas van der Sanden, van een levende grote mantel *Pecten maximus*, die hij zag tijdens een duik in de Oosterschelde bij de Zeelandbrug op 18-07 (fig. 11).

Figuur 10. Kleine glasmantel (foto's: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

MOSDIERTJES

Kees Peeters en Hannie Kroonsberg meldden in maart een paar mosdiertjes van Schiermonnikoog. Dit waren steenmosdiertje *Scrupocellaria scruposa*, puimsteenmosdiertje *Cellepora pumicosa*, harig mosdiertje *Electra pilosa* en zeekantwerk *Conopeum reticulum*. Ikzelf vond op 28-09 bij Egmond een klein plastic voorwerp met daarop een hele serie mosdiertjes, namelijk *Tubulipora lobifera*, *Eurystrotos compacta*, wrattig mosdiertje *Plagioecia patina*, *Disporella hispida*, *Callopora dumerilii*, *Membraniporella nitida*, *Chorizopora brongniartii*, *Escharella immersa*, *Escharella variolosa*, *Schizomavella linearis*, *Microporella ciliata*, *Turbicellepora avicularis* en *Rhynchozoon bispinosum*.

Figuur 11. Grote mantel (foto's: Bas van der Sanden).

Figuur 12. Effen smelt (uit: De Knorhaan 73; foto's: Wilbert Kerkhof).

GEWERVELDEN

Pieter Korstanje viste op 30-04, uit het koelwaterkanaal op de Kaloot, een groot aantal grote zeenaalden *Syngnathus acus* en een harnasmannetje *Agonus catapharctus* uit het water. Wilbert Kerkhof vond op 13-05 een aantal visjes op het Hondsbossche strand. Dat bleken vier spieringen *Osmerus eperlanus*, een zeebaars *Dicentrarchus labrax* en een effen smelt *Hyperoplus immaculatus* (fig. 12). Een prachtige foto van twee dreigende mannetjes van de tweevlekgrondel *Gobiusculus flavescens* maakte Marco Faasse in mei van dit jaar in het Veerse Meer (fig. 13).

Figuur 13. Twee dreigende mannetjes van de tweevlekgrondel (foto: Marco Faasse).

Valentin Engelbos kwam op 21-08 en op 10-09, tijdens een duik in de Oosterschelde bij de Zeelandbrug, een pollak *Pollachius pollachius* tegen (fig. 14). Boet van Heugten is regelmatig met een sleepnet te vinden bij IJmuiden en op 05-09 ving hij een kleine makreel *Scomber scombrus*, enkele kleine horssmakrelen *Trachurus trachurus* en een koornaarvis *Atherina presbyter*. Op 13-09 was hij ook bezig en vond het volgende in zijn net: 1x goudharder *Liza aurata* (10 cm), enkele zeebaarsjes *Dicentrarchus labrax*, veel juveniele schollen *Pleuronectes platessa*, 2x griet *Scophthalmus rhombus*, 1x tarbot *Scophthalmus maximus* en een flinke tong *Solea solea* van zo'n 35 cm.

Figuur 14. Pollak (foto: Valentin Engelbos).

Op 20-09 zagen Ralf van Hal en Marcel de Vries op een zandplaat tussen Schiermonnikoog en Simonszand een vrouwelijk Walrus *Odobenus rosmarus* (fig. 15). Dit dier werd eerder gezien op de Deense en Duitse Waddeneilanden en in de weken na de eerste melding ook nog in Den Helder en Harlingen (30-09 tot ten minste 10-10).

e-mailadres van de CS-man: rien-tien@ziggo.nl

Figuur 15. Vrouwelijke walrus (foto: Marcel de Vries, Wageningen Marine Research).